

ИЗЛАЗИ
СВАКИ ДАН
ЦЕНА
ЗА СРЕЊУ
ЗА 1 МЕСЕЦ 2 ДИН.
ЗА ИНОСТРАНСТВО
ЗА 1 МЕСЕЦ 3 ДИН.
ПРЕТПЛАТУ ПРИМАЈУ
СВЕ ПОШТЕ У СРБИЈИ
И ИНОСТРАНСТВУ.

ЗВЕЗДА

ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ

ПРЕТПЛАТУ ТРЕБА СЛА
ТИ СТРАЖИ М. БЕОГРАД
ВИБУ ПРОФ. БОГОСЛО
ВИЈЕ.
ДЕПЛАТЕНА ПИСМА
НЕ ПРИМАЈУ СЕ
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ
УРЕДНИШТВО СЕ НАЛАЗИ
НА „КОСАЧИЋЕВОМ
ВЕНЦУ“ БР. 16

Број 10 н. д.

УРЕДНИК: Јанко М. Веселиновић.

Број 10 н. д.

САДРЖАЈ

Увело цвеће — Хајдук Станко — Карпатски замак — Ситнице —
Пошанице — Представа у народном позоришту — Жена или тигар?

УВЕЛО ЦВЕЋЕ.

(АЛБИНСКИ)

Ја с тугом гледам тебе бледо, увело цвеће.
У врту над сунце сине твоје се круне прену,
Ал' светлост брво се губи, на земљу тама смеће
И ти увену!...

Тако у души нашој тајанствен закон влада:
Када небесни врачак у тајну њену па'не
Он тамо дуго не гасне, ал' она — душа тада
Већем изда'не...

Сокољанин.

ХАЈДУК СТАНКО

РОМАН У ТРИ ДЕЛА

од
Јан. М. Веселиновића.

(54)

ДРУГИ ДЕО
О С В Е Т Н И К
(НАСТАВАК)

Па му окретоше обојица леђа и одоше.

Иван зинуо од чуда...

Кад их нестале с очију његових, он се крете нај-
лак кући дубоко замишљен. Нека га језа хватала од
попиних речи...

XV

Два оца.

Милош се био страшно поплашио. Онако страшна
заповест Крушкина није му дала ни једног тренутка
мира... Ишао је као луд. У дубини своје душе осећао
је да је Јелица у праву. Он је њу испод рођеног крова
отерао. Она дакле има право прекорачити сваки праг
ако је само примају...

И, сад, како да иде у кућу Алексину?... Он је је-
даред плуноу на њу и окренуо јој леђа. Шта ће да му
кажу комшије, па Иван?...

А овамо... мора ићи!... У Турчина шале нема. Што
заповеди — мора се извршити, мањ ако ти сам тражиш
ђавола...

Дође кући, уђе у собу па се стаде освртати тамо
и амо као луд. Онда викну брата и жену.

Кад му ови дођоше он онако преплашен стаде им
причати шта је и како је... Сликао им је ствар много
грђе, јер му се и самом тако чинило. Младен и Круна
оборише главе.

— Шта ћемо јако? упита их он.

Ни једно да би беле.

— Ко ће ићи онемо у кућу?

— Па ти, бато. — рече Младен.

— Их!... како ћу?

Круну полише сузе. Она, као и свака мајка, повуче
своме детету.

— Па шта ћеш кад одеш тамо? — упита.

— Да је доведем.

— А ако је не дадну?

— Ја ћу је отети!

— А ако не моћеш? Ако они буду јачи?

Милош се опет устумара... На једаред поче викати

— Ја ћу је отети!... Ако ли она не 'тедне ићи, ја
ћу је убити! Ја сам је родио, у праву сам...

— Па што си је онда гонио из куће? — запита
кроз плач Круна — Што је овде ниси натер'о?

Милош виде да је дотеран до дуvara. То, што му
жена пребациваше, пребацио је — као што знамо — и
сам себи.

— Па... нешто се мора учинити!... Ко сме жив Тур-
чину на очи?... Нема ти оно, брате, ни срца ни душе!
Ја не знам куда ћу!...

— Како би било да припитамо попу?

— А, то је баш како ваља!... Иди, иди одма', Мла-
дене. Кажи попи да сам га молио да ми дође.

Младен одјурри као ветар.

Њих двоје осташе сами. Круни се сузе слеваху па
се састајаху под грлом...

— Што си то урадио? Ти знаш да ти ја никад
речи нисам рекла, али сад морам: срце ме боли! — је-
цала је она.

— Био сам љут!... А она, јогунаста, ка' што знаш,
оде!... А сад... ето!...

И заћуташе...

Врати се Младен с попом. Поп погледа обоје па
рече:

— Шта ћете сад са мном?

— Попо!... брате!... Да си ми по сто пута отац,
реци ми: шта ћу сад?

И поче му причати.

Поп ману руком те га пресече.

— Знам све! — рече — она ми је сама све при-
чала... Ја сам био код Алексе онога јутра кад је њу
Станко довео... Па, реци ми сад, шта мислиш?

Он му исприча како је Турчин звао и шта му је
заповедио.

— Јест, јест!... 'Оће Турчин!... 'Оће да нам ћери
удаје и синове жени!... Још ће се нешто њему про-
хтети!... Зажелеће да нема наши' глава!... И оне ће па-
дати као гниле крушке!... Па шта си наумио?

— Ја не знам. Звао сам тебе да те припитам!...
Научи ме, ка' Бога те молим!

— Да те научим?... Али како?... Да је то моја ћерка
ја би' Крушки каз'о: ја је не дам онде где ти 'оћеш!
То би' рек'о ја, а ти...

— Молим те, попо!...

— Не пресецај ми реч!... Ти то не смеш рећи!...
Ти мислиш да је лакше куд и камо отићи Алексиној
кући, узети Јелицу за руку па је довести и дати Ла-
зару... Је л?

— Ја сам доиста тако мислио.

— Ето да сам знао! Е, па сад ме лепо чуј! То
нећеш моћи учинити.

— Што?

— Што не можеш! Знаш ли ти да је Станко ајдук?

— Знаш. Ал ја ћу њега шамаром!

— Охо!... Ви'ш ти јунака!... Не сме једном крља-вом Крушки ништа, а 'оће шамаром горског цара!...

— Па ја њега знам од 'волицног. Шта ме је пута пољубио у руку...

— Јесте. Али то више није онај Станко. То је 'ај-дук, горско зверче, који ће ти пушком гркљан извадити ка' што је Сали-аги! Него драги мој иди ти кући Алексиној, па се с њим лепо намири...

— Бог с тобом, попо!

— Чуј ме! Нећеш се кајати!... Иди се намири с Алексом! Намири се и помири с њим!... И држи се њега, он је поштен човек!

— Зар Алекса?

— Алекса. Кога год Турци мрзе, он је поштен човек, јер је Србин. Турци не воле Србе!... Онај допов-лук је турско дело, дело субашино и његовог улизице Маринка...

— Јесте, попо! — рече Круна. Јесте, истина је!... И Јела ми је то рекла. Видела сам по њеним очима да је говорила истину!... „Мајко, каже она — он није допов!“

— И није! И ја кажем: да смо онда сви огрешили душе и о онако красног младића и о ону кућу.

Милош се заћутао.

— Што ћу тиш?

Милоша је било лако поколебати. Он никад није имао своје мисли о селу и сељанима. Као што знамо он је свакога слушао и примао савете. За то се сад и забринуо.

— Али, попо, рече, како ћу сад? Ја сам се осрамотио пред Алексом. Једаред ми је назвао Бога, а ја сам окренуо главу.

(НАСТАВИТЬ СЕ)

КАРПАТСКИ ЗАМАК

РОМАН ЖИЛА ВЕРНА.

ПРЕВЕО С ФРАНЦУСКОГ А. Д. РАДОСАВЉЕВИЋ.

(26)

(НАСТАВАК)

Млади је гроф ћутао. Његов поглед, који је блудно од једнога ка другоме, одвећ је јасно откривао дубоку тугу, коју је он узалуд гледао да прикрије.

Газда-Колц и његови пријатељи разумеше, да грофа

Телека везује нека тајанствена веза за барона Горца; али, ма како да су били радознали, ипак су се пристојно спремили, и не наваљиваху, да што више дознају. Доцније ће већ и сами видети, шта ће бити.

После неколико тренутака, сви одоше из „Краља Матије“, веома забринути том необичном везом чудноватих прилика, које не предсказиваху ништа добро по село.

Сад, да ли ће млади гроф одржати своје обећање, кад је дознао чији је замак био? Да ли ће, кад стигне у Карлсбург, узговорити власт и занекати помоћи од ње? Тако се питаху биров, учитељ, доктор Патак и остали. Ако он то не учини, онда ће то урадити газда-Колц, одлучио се он већ. Полиција ће бити извештена, она ће доћи да разгледа замак, и видеће да ли по њој тумарају духови или станују злочинци, јер село не може дуже остати у таквом страховању.

За већину становништва то би, истина, био некористан покушај, безуспешна мера. Напасти на духове, хеј!... Та мачеве жандарма ће сломити као стакло, а њихове ће цулке издати при сваком пуцњу!

Фрања Тезек, оставши сам у великој дворани код „Краља Матије“, предавао га успоменама, које тако тужно изазиваше име барона Горца.

Пошто је преседао читав сахат у својој наслоњачи као онесвешћен, устаде, оде из крме, пође на крај терасе и негледаше у даљину.

На гребену Плезе, у средини висоравни Оргала стршио је Карпатски замак. Тамо је живео онај особењачки гледалац из Сан-Карла, онај човек који је улевао несрећној Стили онако несавладљив страх. Али сад беше замак пуст, и барон Горц се није враћао у њ, од када је побегао из Напуља. Није се знало, што се с њим најзад догодило, а, по свој прилици, он се сам уморио после смрти славне уметнице.

Фрања је тако блудно по широком пољу претпоставка, не знајући којој да се приволи.

С друге стране занимао га је и догађај са Ником Декком, и он је био рад, да открије ту тајну, ма само за то да умири становништво Верста.

И, како млади гроф није сумњао, да су се у замак завукли неки разбојници, он се одлучи, да одржи своје обећање, то јест, да то достави полицији у Карлсбургу, те да их растера.

Али, пре него што отпочне да ради, хтео је да има опширније податке о томе. Најбоље је било да се обрати самоме шумару. И зато, око три сахата по подне, пре но што ће се вратити „Краљу Матији, оде кући бировљевој.

И тај догађај он исприча у нашој вароши; и то пробуди у свима велику радозналост те нам свима беше јако жао што наш земљак не дочека крај тога догађаја. Ми смо се, после тога задуго надали, да ћемо како год докучити шта се најзад збило; но, ето, из нашег града до данас још ни један путник не дође у нашу варош. И за то нас послаше до вас да се распитамо и сазнамо ко се на вратима појавио: жена или тигар?

Двороуправитељ лепо саслуша стране изасланике на им предложи да се мало поодморе на меканом узглављу дворских миндерлука а у исто време нареди да им се донесе најбољи диван, кава, шербет и остало. За тим се и двоуправитељ посади поред њих и отпоче говорити

— Благородни странци, пре него што би одговорио на питање, због којег сте чак амо дошли из туђине, морам вам испричати један догађај који ће вас интересовати. Свуда, и по варошима и у селима знају да је наш господар љубитељ женске лепоте и да у свој дворца доводи за царицу и принцесу увек најлепше девојке из свију крајева. Да слава нашега краља о његовој праведности у правосуђу и знање о нашим лепотицама, не беше распростра по свету наш би дворца био пуст. И, баш ту, скоро, дође из далека један принц, диван и леп младић и од врао велика и господска колена. Наш га краљ прими лепо и запита га за узрок: зашто је дошао. Принц тада одговори да је у своме граду дочуо за славу и лепоту његових дворкиња и да је дошао да од тих девојака изабере себи једну за жену.

Кад принц то рече цару се смрачи чело борама и сви смо

ЖЕНА ИЛИ ТИГАР?*

(ДРУГА НОВЕЛА Р. СТОКТОНА)

Прошло је пуне три године од онога дана када се десило онај догађај у арени Краљевскога циркуса. И ево, дођоше у краљев двор чет изасланика из стране земље. Ове знамените госте и странце дочека краљев двоуправитељ, и ови му рекоше

— Благородни господине, онога дана, када је онај младић дрзнуо да затражи руку светле кћери краљеве, тога дана, пред лицем сакупљена народа, он је морао да уђе у арену и тамо да отвори једна од двојих врата, не знајући ко ће из њих изићи: ужасна звер, тигар, што растрже у комаде или жена, која ће му бити одређена за сапутницу. Тога истога дана десило се ту и један наш саграђанин и земљак. Он се помешао у гомилу, међу гледаоце, а био је човек јако нервозан, па кад је погледао доле, у арену, он се толико узбуди том ужасном сликом, да је преплашен побегао из циркуса, сео на једну камилу и што је брже могао, побегао је из наше вароши.

* Прва прича под овим насловом изашла је први пут у „Виделу“ прошле године; после су ту ишту, прву причу донели ове године још три листа. Ми, ево, сад, први пут, до сад нигде у срп. листу не преведену, доносимо другу Стоктонову причу „Жена или тигар?“, која служи као пандат оној првој, код нас четврти пута преведеној, причи.

Газда Колцу је била велика част, да га прими — та-
квог племића, као што је господин гроф Телек... тај потомак
славне породице румунског порекла... коме ће село Верет
бити веома захвално за повраћено спокојство... и благостање...
јер онда ће, јамачно, долазити више путника, да разгледају
земљу... и да остављају такеу за пут, не бојећи се злочи-
начких духова са Карпатског замка... и т. д. и т. д.

Фрања Телек захвали газда Колцу на његовој љубаз-
ности, и запита га, не би ли га како год могао одвести
Нику Деку.

Дабогме, господине грофе, веома радо одговори биров.
Тај јуначни младић је већ са сви здрав, а на скоро ће и
посао наставити.*

Окренувши се, за тим, настави:

„Је л' де, Миријота?“ И он дозвоља своју кћер, која тог
часа уђе у собу.

„Дај Боже, да буде тако оче мој!“ одговори Миријота
узбуђеним гласом.

Фрања је бим очаран љупким поздравом младе девојке.
И видећи да је забринута за својим заручником, он се
одмах распитао о њему.

„Као што сам чуо поче он, Ник Дек није тешко по-
злеђен...“

— Није, господине грофе, одговори Миријота, и хвала
благоме Богу за то!

— Имате ли ваљаног лекара у Верету?

— Хм! учини газда-Колц гласом, који је слабо ласкао
некадашњем граничарском болничару.

— Имамо доктора Патка, одговори Миријота.

— То је онај, што је пратио Ника Дека до Карпат-
ског замка?

— Да, господине грофе.

— Госпођице Миријота, рече Фрања, ја бих желео,
да видим вашег заручника, и то у његову интересу и да
о теме догађају добијем тачније податке.

— Он ће вам радо све испричати, но се мало и уморио...

— Ох! ја ћу се тога већ чувати, госпођице Миријота,
сачувај Боже, да нашкодим Нику Деку!

— Знаш, знаш, господине грофе.

— Кад ће бити ваше венчање?...

— Тако, кроз петнаест дана, одговори биров.

— Онда ћу се радовати, ако узмогнем присуствовати.
разуме се ако ме господин Колц буде позвао....

— О, господине грофе, таква почасти...

— Дакле добро, кроз петнајест дана, а ја сам уверен
да ће Ник Дек оздравити, чим се види са својом лепом
заручницом.

страховали да ће кроз уста његова да избије силан гнев и стра-
шна казна. Но, краљ се уздржа и обрну се дешавши принцу и
рече му:

— Твоја ће молба бити испуњена. Сутра ћеш се оженити
једном од најлепших девојака на моме двору:

Па онда изда заповест стражи:

— Приготовите све што је потребно за сутрашње венчање!
Покажите благородном принцу његову собу и наредите свима кро-
јачима и другим мајсторима да дођу и спреме све што је
за сватове потребно. Доведите му златара и оружника. Услужите
га свима што год злиска да би се могао спремити за сутрашњу про-
славу.

— Ваше величество, рече тада принц, пре но што би и по-
чала та церемонија, ја би желео да...

— Бути! узвикну краљ. Моја заповест је издана она се не
сме мењати и нико јој се не сме противити. Тражиш од мене ми-
лости и ја ти је дајем. Тако! До виђења, сутра ћемо се видети.

Краљ устаде и изиђе из своје сале за примање а придворници
уведоше принца у његову одају и спремаше се да све до сутра
сврше. Но принц је био јако нерасположен и брижан.

— Ја, просто, не појмим што то тако брзо ради, говораше
принц. А коју ће ми дати да изберем за жену? Ја хоћу не само
да видим њено лице и стас него да изучим и познам и душу њену.

А ови му одговорише

— То ти од нас не можеш сазнати. Шта наш светли краљ
хоће, то мора бити; више ништа не знамо.

„Нека га Бог чува, господине грофе!“ одговори де-
војке поруменивши

А при том се на њеном љупком лицу огледаше тако
јасно нека бојазан, да ју је Фрања запита за узрок:

„Да, нека га Бог чува, одговори Миријота, јер он је
вређао духове улазећи у замак против њихове забране!..
И ко зна неће ли га мучити целога живота...“

— О! за то ћемо се ми већ постарати, госпођице Ми-
ријота, будите уверени! одговори Фрања.

— Зар се неће ништа догодити мом јадном Нику?...

— Ништа, и уз помоћ полицијских чиновника, моћи
ће се кроз који дан ходити по замку, као и по Верету!“

Млади гроф је увидео, да је неумесно говорити о нат-
природним стварима пред тако предувременим (предрасуд-
ним) људма, и он замоли Миријоту, да га одведе у шума-
реву собу.

Млада девојка је то с места учинила и остави на само
Фрању и свог заручника.

Ник Дек је дочуо, да су два путника одсела у крчми
код „краља Матије.“ Он је седео на некој старој наслоњачи,
која беше широка као бачва; а кад је ступио у собу гост,
он се даже, да га предусретне. Како није готово ни мало
осећао ону узетост, која га с часа на час спонадаше, мо-
гао је лако одговарати на питања грофа Телека.

„Господине Деиче, запита Фрања, стишнувши пријатељ-
ски шумареву руку, најпре вас хоћу запитати, да ли ви
верујете, да постоје духови у карпатском замку?“

— Ја сам принуђен, да у то верујем, господине
грофе, одговори Ник Дек.

— И они су вас спречили, да не пређете преко зида?

— О том и не сумњам.

— А зашто молим вас?...

— Јер, да тамо нема духова, било би необјашњиво
оно, што ми се десило.

— Бисте ли хтели да ми испричате цео тај догађај
подробно?

— Веома радо, господине грофе.“

И Ник Дек исприча све редом, потврђујући само, на-
равно, оно, што је Фрања већ дознао у разговору са го-
стима код „Краља Матије“, — а све то је млади гроф,
као што је већ познато, природно тумачио.

И заиста, сви они догађаји оне чудновате ноћи могли
су се веома лако објаснити, кад би она људска бића, зло-
чници или Бог зна, који врагови, имали потребне справе,
да производе разна привиђења. Што се пак тиче доктора
Патка и његова чудна тврђења, да је неком невидљивом
силом био прикован за тло, то се могло протумачити као

— Ама мени се чини, поче принц, да су погледа цареве мало
чудни и мало су налике мојим погледима.

У тај мах му се приближи један од пратилаца, кога он до
сад не беше приметно. То беше једар и весео муж; у десној руци
држаше го-мач. И носаше га пакљиво ко мало заспало дете.

Кад се овај човек приближи принцу он се поклони.

— Ко си ти? Запита принц, али кад виде го-мач он мало
стукну назад

— Ја — одговори овај с пријатним осмејком — ја сам по-
моћник оних који се не решавају. Кога наш краљ изабере за по-
даника или госта, а овом се то са свим не допада, тада се мени
такав човек оставља, да се ја с њиме намирим и накусурам. Ко
дође у некушење да не сљедује краљевској вољи, доста му је да
ме само један пут погледа и тај одмах продужује свој пут

Принц га премери и нареди му да му се узме мера за капут.
Многбројни обућари кројачи, капањације радили су целу
ноћ и сутра у јутру. И кад све то би готово, принц запита при-
дворника кад ће моћи да види девојку и да јој буде представљен.

— То је краљев посао, одговори овај, ми то ништа не знамо.
Онај човек са мачем у руци, пред принцем се дубоко по-
клони.

(Свршите се.)

проста обмана. Било је веројетно да је био као без ногу, јер је од страха полудео, а то је Фрања изјавио младоме шумару.

„Како, господине грофе, одговори Ник Дек, зар да му нестану ноге у тренутку кад је обешањак хтео да побегне? Та то није могуће, признаћете и ви.“

— Па добро, поче опет Фрања, рецимо да су му ноге запеле у какву клопку, која је била сакривена под травом на дну рова..

— Кад се клопка затвори, одговори млади шумар, онда вас ужасно рани, раздере вам месо, а на ногама док тора Патка нема ни трага од какве ране.

— Ваша је примедба, Ниче, па ипак, верујта ми, ако је истина, да доктор није могао, да ишчупа, онда су му ноге само на тај начин биле задржане...

— Али онда, реците ми, господине грофе, како би се клопка сама собом могла опет отворити и пустити доктора?“

Фрању збуни ово питање, те не може одговорити.

„Најзад, господине грофе, поче опет шумар, оставимо на страну, што се тиче доктора Патка. Али, за оно, што сам сам својим рођеним очима видео, — за то стојим добар.“

— Да махнимо се тог' јуначког доктора, и говоримо само о ономе, што се вама десило, Диче.

— Што се мени десило, то је веома јасно. Ван сваке је сумње, да сам претрпео силан потрес, и то на начин, који није ни мало природан.

— На вашем телу није било никаквог трага од ране какве? зашита Фрања.

— Никаквог, господине грофе, па ипак сам љуто повређен...

— Да ли баш у тренутку, кад сте руком дохватили гвожђе на мосту?...

— Да, господине грофе, и тек што сам га додирнуо био сам као узет. Срећом, моја друга рука, која је држала вериге, није промашила, и ја склизнух до на дно опкопа где ме је доктор онесвеситиога дигао.“

Фрања је дрмао главу као човек, кога то објашњавање није ни мало уверило.

(Наставиће се).

СИТНИЦЕ

Тестаменат једнога рачуније. Фортунатус Драјнул рачунија, родом из Штрасбурга, оставио је иза себе кад је 1713 године умро, тестаменат са следећим одредбама:

„Мој велеуважени деда, Просперус Драјнул, поучавао ме је у писању и рачунању. Кад ми је било осам година, доказао ми је он једном приликом, да кад се интерес сваке године капитализира, да се исти за 100 година увећа за сто и тридесет пута. Пажња са којом сам ја то објашњење слушао, беше се без сумње допала старцу; јер он извади из џепа 24 фунте стерлинга и рече ми са одушевљењем, које ми и данас пред очима лебди: „Синко, упамти докле си жив, да са штедњом и рачуном човеку ништа није немогуће на овоме свету. Ево, ја ти поклањам 24 фунте, однеси их код онога трговца преко пута, мога пријатеља, који ће из пријатељства наспрам мене примити твој новац у своју радњу. Сваке године уз ту суму ти додај и интерес, па доцније кад и теби куцне последњи час, онда за покој душе моје и твоје нека се са тим новцем сагради какав скроман завод.“

Ја сам његову заповест послушао. Од 24 фунте од онога доба (а то је било пре 62 године) данас је нарасло 600 фунти, које ја овим у пет једнаких делова делим и наређујем, да се и тих 600 фунти, као и основна сума мога деде, непрестано умножавају али с' том разликом, да се сваки 100 година по једна петина издаје и употреби. Први део порашће за 100 година на 13 000 фунти, са којом сумом да се затрпа једна баруштина, која се налази пред мога роднога места.

Сто година доцније, други део изнеће 1.700.000 фунти. Са тим новцем да се установе 80 награда за потпомагање науке и

власник и уредник: Јан. М. Веселиновић.

књижевности. Сто година доцније, трећа петина изнеће 220 милиона. Од те суме у целој царству да се подигну сто патриотских зграда за давање новца на зјам, и то сваком вредном и добром грађанину без интереса. Даље у већим варошима да се подигну 12 музеума и 12 библиотека. Свака од тих библиотека да прима 10.000 фунти прихода годишње, да би се са истим 40 заслужених научара могло потпомагати. Сто година доцније, четврта петина изнеће 30 милијарди. Са тим новцем да се подигну 100 нових вароши и свака да се снабде са 150.000 становника. Овде би ми се могло приметити, да у целој Европи неће бити толика сума у готовом новцу, али ја опуномоћавам извршитеље мога тестамената, да новац по својој вољи могу и у непокретност претворити.

Најзад последња петина по истеку пет стотина година изнеће суму од 3900 милијарди. Од те суме да се исплате најпре наши државни дугови а за тим, ако преостане новаца, и дугови Енглеске; а то чиним из благодарности наспрам Њутона, за његово дивно дело које носи наслов „Универзална вештина рачунања“ Извршитељи тестамената, шест на броју, треба да буду људи честити и отресити, а сваки од њих на својој смрти нека именује себи заменика.

За њихов труд, кад буду примили четврту петину, нека изузму 32 милиона и нека између себе поделе. —

Ето, каква чуда је у стању да почини човек штедљив а са основном сумом од 24 фунте! —

Али шалу на страну; до извесне границе дају се ти колосални рачуни и остварити, као што следећи истинити случај може потврдити: један судија у Норвих-у умро је 1724 године. Он остави иза себе 4000 фунти стерлинга, и нареди у своме тестаменту, да се за 60 година даду под интерес ради умножавања са интересом на интерес, а после 60 година, да се са тим новцем подигне једна школа у којој 120 питомаца бесплатно да се васпитавају, одевају и ране. За извршитеље свога тестамената поставио је био једнога владика и неколико других виђених лица. У месецу Мају 1784 године беше рок истекао а сума од 4000 фунти беше нарасла на 74.000. Добротворни завод би одиша и подигнут. —

С. Н.

ПРЕДСТАВЕ У НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ

У среду 2 новембра

ЗЛАТАН ЧОВЕК

Драма у пет чинова, с предигром написао Мавро Јокај, превео с мађарског Мита Ђорџ. — Игра 15 особа (10 мушких и 5 женских). Главне су улоге: Михаило Тимар (г. Љ. Станојевић), Трикалис (г. Анастасијевић), Качука (г. Стојковић), Бразовић (г. И. Станојевић), Тодор Кристијанин (г. Динуловић), Фабула (г. Божовић), Тимеа (гђца Нигринова), Ноема (гђца Гавриловићка), Софија (гђца Јовановићка), Аталија (гђца Јурковићева). Немо особље: Седам синова Фабулиних, лађари, шајкаши. Догађа се у Мађарској и на Ничијем Острву на Дунаву. — Редитељ је г. Рајковић. (Овај комад представљан је први пут 25 априла 1887, последњи пут 12 новембра 1889; сад се игра 4-ти пут.)

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ

СРПСТВО

У споразуму са многим члановима Велике Србије, из Београда и унутрашњости, покрећем од 1 Новем. о. г. дневни лист:

СРПСТВО,

у коме ће се заступати интереси велико-српских идеја. — Поред свога политичког и економског дела, лист ће саопштавати редовно све важније догађаје и новости са стране, у погледу политичком и културном. — Обраћамо пажњу на подлистак и листак, у коме ће се штампати најзанимљивије приче и романи, из пера важнијих, светских писаца.

Обраћамо нарочиту пажњу на овај лист свакоме Србину, а нарочито члановима друштва ВЕЛИКЕ СРБИЈЕ.

Цена листу, на месец 1 дин. Поједини бројеви, 5 пара дин.

Преплату за унутрашњост примају све поште.

Уредништво „СРПСТВА“ налази се на „Обилићевом венцу“, у кући г. Ристе Миленковића.

Октобра 1894 год.

Београд.

Главни уредник
ДРАГУТИН Ј. ИЛИЋ

ШТАМПАРИЈА Петра К. Танасковића.